

відкритою. Електроні та мультимедійні підручники об'єднують навчальний матеріал із демонстрацією, тестами та додатковою інформацією. Вони роблять навчальний процес більш цікавим.

Завдяки дистанційній освіті в Китаї сільські вчителі отримують нові знання та перекваліфікацію, не залишаючи робочі місця. ДО стало однією з ланок неперервної системи китайської освіти. У майбутньому ДО заповнить всі ланки китайської освіти.

Перспективними напрямками подальших досліджень ми вважаємо вивчення впливу дистанційної педагогічної освіти на розвиток освіти в китайському суспільстві.

Література:

1. Ван Ишань. Радиотелеуниверситеты в Китае / Ишань Ван // Перспективы. – 1985. – №2. – С. 134–142.
2. Дистанционное образование // <http://testolog.narod.ru/Theory19.html>.
3. Карпенко М.П., Жидко А.А. Роль высшего образования в построении цивилизации XXI века // http://www.nntu.sci-nnov.ru/RUS/NEWS/Mag_dok/Cek1/cek1_19.htm.
4. Майорова Н.В. Инновационные формы высшего образования в современном Китае / Н.В.Майорова // Вестник МГТУ. – 2008, том 11, №1. – С.191–194.
5. Хуторской А.В. Образование в интернет: массово-информационное или личностно-креативное? // Интернет-журнал "Эйдос". – 1999. – 17 февраля. <http://www.eidos.ru/journal/1999/0217.htm>. – В надзаг: Центр дистанционного образования "Эйдос", e-mail: list@eidos.ru.
6. China Education Resources Incorporation // www.chinaeducationresources.com/.
7. Liu Ji'an. Advanced Distance Learning // http://mpa.edu.cn/introduction_1458/20060323/t20060323_5226.shtml.
8. Wang Victor C.X., Kreysa Peter. Instructional Strategies of Distance Education Instructors in China / Victor C.X. Wang, Peter Kreysa // The Journal of Educators Online. – 2006 (January). – Vol.3, №1. – P. 1–25.
9. Yidan Wang. The China Experience Providing Teacher Training Through Educational Television / Wang Yidan. – NY, Washington: Asian Development Bank Institute. – March 2000. – 55 p.
10. Zhao Yuhui. China: Its Distance Higher-Education System / Yuhui Zhao // Prospects. – 1988. – №18(2). – P. 217–228.

Представлена краткая характеристика становления и развития системы дистанционного образования в Китае, показаны функции и особенности организации процесса обучения и повышения квалификации китайскими педагогами в радиотелеуниверситетах.

This article deals with the characteristics of the beginning and the development of the system of advanced education (distance education) in China, shows the functions and the organization of the educational process and the receiving the possibility of Chinese teachers to raise the qualification through in radio and TV universities.

УДК 371.2(73)

Щербань І. Ю.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ СІЛЬСЬКИХ РЕГІОНІВ США

У статті розглядаються законодавчі документи і федеральні програми, заходи і проекти, спрямовані на вдосконалення шкільної освіти в сільській місцевості, окреслено рівень освіти сільського населення США та визначено шляхи його підвищення.

Постановка проблеми. Необхідність вирішення глобальних проблем, що постали перед громадянами нашої держави, вимагає високого рівня освіти, зростання інтелектуального та духовного потенціалу нації, формування покоління свідомих патріотів. Одним із можливих засобів пошуку шляхів підвищення ефективності освіти сьогодні видається дослідження зарубіжного педагогічного досвіду, зокрема педагогічної спадщини США, де питання освіти сільських регіонів зазнають нового осмислення на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан і теоретичні концепції розвитку середньої освіти висвітлено у працях цілого ряду вітчизняних та зарубіжних дослідників: І. Бринцевої, В. Величкіної, Б. Вульфсона, М. Гелбрейта, В. Горбачова, В. Громового, М. Гур'янової, Г. Дмитрієва, П. Жильцова, Р. Іванюк, Л. Костикової, М. Красовицького, З. Малькової, П. Нахтигала, В. Петрищева, А. Пешкіна, В. Романова, А. Сбруєвої, Р. Уоррена, Д. Хоббса, Дж. Шера, М. Шутової, А. Де Юнга та ін. Аналіз зазначених досліджень дає підстави констатувати значний інтерес до проблем розвитку освіти США, проте питання тенденцій розвитку освіти сільських регіонів США не має достатнього висвітлення.

Формулювання цілей статті. Зважаючи на вищесказане, завданням даного дослідження є вивчення сучасних тенденцій розвитку освіти сільських регіонів США.

Виклад основного матеріалу. Останнє десятиліття ХХ та початок ХХІ століття пройшли під знаком пильної уваги американського суспільства до виховання й навчання дітей із сільських регіонів, що мали своє відображення у прийнятих у цей період законодавчих документах і федеральних програмах.

Так, у Законі про вдосконалення шкільної освіти Америки (Improving America's Schools Act) 1994 року в частині «Сприяння міській та сільській освіті» (Urban And Rural Education Assistance) Конгресом США зазначено, що здатність американських сільських шкіл відповідати державним навчальним цілям сприятиме економічній конкурентоспроможності й освітній стійкості держави на світових теренах, якість освіти сільських регіонів має прямі наслідки, що обумовлюють економічний розвиток сільських громад [7].

Окреслюючи ситуацію в освіті сільських регіонів, представлені статистичні дані, що приблизно 60 відсотків шкільних округів є сільські з кількістю учнів менш ніж 2.500; кожен четвертий із сільських учнів живе за межею бідності; академічна успішність за середніми показниками є нижчою від успішності приміських шкіл; державна фінансова підтримка сільських шкіл неадекватно відображає існуючі потреби. Зважаючи на це, було визначено шляхи покращення освітнього рівня через:

- забезпечення фінансовою підтримкою сільських державних шкіл відповідно до потреб;
- підтримку всебічної реструктуризації шкіл, належне застосування телекомунікаційних технологій навчання;
- підтримку інноваційних програм та проєктів, спрямованих на підвищення ефективності сільського шкільництва;
- покращення освітнього та соціального добробуту сільських школярів;
- проведення координованих досліджень проблем сільської освіти, спрямованих на визначення шляхів їх вирішення, а також на перспективу реалізації технологій дистанційного навчання;
- поліпшення економічної та освітньої конкурентоспроможності держави шляхом удосконалення сільських громадських шкіл;
- заохочення взаємодії громади, родини та виробництва;
- стимулювання створення шкільних консорціумів;
- заохочення взаємодії школа-громада як чинника економічного оновлення [8].

З ухваленням закону 1997 року «Про вдосконалення шкільної освіти» отримує підтримку розвиток співпраці школи з сім'єю та громадою, відповідно до якого схвалюється залучення батьків і місцевих громад до співпраці у навчанні дітей та організації їхньої зайнятості в позанавчальний час. Закони «Про працевлаштування школярів» 1997 року і «Про

інвестиції в робочу силу» 1998 року зобов'язують виробничий сектор брати участь в організації професійної підготовки школярів старших класів.

У 2001 році федеральним урядом було внесено поправку до закону 1965 року «Про початкову і середню освіту», відому під назвою «Жодної дитини без освіти» (The No Child Left Behind Act), метою якої було покращення академічних показників через залучення адміністрації штатів та керівництва освітнім сектором на місцях до розробки системи оцінювання учнівських досягнень та освітнього прогресу. Основний акцент зосереджено на тих представниках учнівського контингенту, які традиційно належали до невстигаючих.

Для здійснення президентської програми в умовах сільської місцевості, а також для організації ефективної співпраці сільської школи, родини та громади з метою підвищення якості освіти сільських школярів були розроблені спеціальні заходи. Конгресом США була прийнята Програма вдосконалення сільської школи (The Rural Education Achievement Program), націлена на надання додаткових джерел фінансування з метою допомоги сільським школам у вирішенні проблем, зумовлених місцевою специфікою. Ця програма забезпечувала фінансову підтримку найбільш відсталим сільським районам країни, тим, що «відчувають нестачу кадрів та ресурсів для ефективної участі в Федеральних конкурсних грантах». Таким чином, право участі в зазначеній програмі мала лише частина сільських американських шкіл – тих, які вважалися найбільш проблемними. За 2002-2003 рр. програмою було охоплено 4.5 млн. школярів сільських регіонів, що становило 10% від загального числа американських школярів. Програма вдосконалення сільської школи розподіляла фінансування за двома підпрограмами:

- Програмою вдосконалення малої сільської школи (the Small, Rural School Achievement Program), яка охопила 1.6 мільйона школярів у 9.345 школах;
- Програмою вдосконалення сільської малобюджетної школи (the Rural and Low-Income School Program), яка охопила 2.85 мільйона школярів у 6.607 школах.

Унаслідок реалізації цих програм багато сільських шкіл продемонстрували суттєві щорічні успіхи, проте значна частина цих шкіл не досягла прогнозованих показників. Була встановлена необхідність визнання варіативних потреб сільських громад і впровадження програм, що будуть здатні задовольняти потреби шкіл. Питання географічної ізоляції, бідності і високого відсотка учнів, що належать до групи академічного ризику, повинні бути пріоритетом у розробці заходів, спрямованих на покращення в обраних школах [3, с.1].

Значним позитивним зрушенням після реалізації Програми став той факт, що проблема освіти в сільських округах стала предметом серйозних дебатів у Конгресі. Це призвело до того, що Державний центр освітньої статистики докорінно переглянув підходи до класифікації шкіл за місцем розташування, що дало можливість точніше визначати, які школи слід відносити до сільських і надавати їм адресну допомогу. На офіційному вебсайті Центру був створений спеціальний розділ, присвячений результатам досліджень у галузі освіти сільських громад. Крім того, Міністерство освіти США створило спеціальний структурний підрозділ із фахівців різних галузей для вирішення проблем сільської освіти [1].

Як наслідок, питання освіти сільських дітей і проблеми сільської школи почали займати значне місце в доповідях і акціях провідних національних дослідницьких, громадських, добродійних та інших організацій, таких як «Спілка соціології села», «Рятуємо дітей», «Національна асоціація шкільних рад», «Рада добродійних фондів» тощо [5].

Країну охопила хвиля створення освітніх осередків, що включали місцеві промислові і сільськогосподарські підприємства, заклади соціально-культурної сфери, спортивно-оздоровчі заклади, громадські й релігійні організації. Школи почали укладати з батьками учнів договори про обопільну відповідальність за навчання дітей, як засвідчення того, що спільна робота школи, батьків і місцевого співтовариства по навчанню й вихованню підростаючого покоління стала одним із основних засобів реформування системи освіти США.

Сучасний етап в освіті сільських регіонів Америки – період об'єднання зусиль усіх трьох соціальних інститутів (школи, батьків, місцевого соціуму) в досягненні ефективності навчання й виховання підростаючого покоління за підтримки федеральної влади. Освітня політика в напрямках розвитку сільських шкіл спрямована на:

- участь громадських організацій, підприємств і установ у реформуванні школи, метою якого є разом з поліпшенням місцевої школи, організація мережі соціальних служб, необхідних для общини, залучення жителів до участі в місцевому самоврядуванні і створення нових стандартів рівня життя в сільських громадах;
- співпрацю школи й місцевих підприємств в організації професійної підготовки школи в умовах реальної трудової діяльності;
- здійснення на базі школи програм зайнятості дітей і підлітків у позанавчальний час, мета яких – розвиток і корекція пізнавальної діяльності; взаємодію школи й місцевих підприємств, коли підприємства надають школі свої матеріальні й технічні ресурси, консультаційну допомогу й залучають своїх співробітників для роботи в школі волонтерами;
- створення на базі школи можливостей для надання медичних та інших послуг населенню общини. Такі школи зазвичай називають «громадськими» школами; проекти з місцевими організаціями охорони здоров'я й соціальними службами, з громадськими молодіжними організаціями, направлені на надання додаткових освітніх послуг дітям і молоді як на базі школи, так і за її межами;
- співпрацю шкіл з місцевими університетами або коледжами: університети, надають школам свої ресурси, консультації й можливості професійного зростання персоналу, а школи стають дослідницькою базою або беруть участь в інших спільних освітніх проектах;
- прями контакти окремих членів общини (священиків, сусідів і інших дорослих) зі школярами з метою надання їм допомоги у навчанні й в житті;
- навчання й викладання з використанням можливостей музеїв, бібліотек та інших культурно-освітніх установ;
- волонтерську діяльність жителів общини з метою допомоги дітям у вивченні окремих шкільних предметів;
- участь общини у визначенні напрямів шкільної політики через участь у діяльності керівних органів школи.

В узагальненні вищезазначених позицій ми поділяємо думку американського дослідника М. Кехілла, який пропонує класифікувати всі види взаємодії школи, батьків та громади по вдосконаленню якості навчання за їхньою спрямованістю. Його класифікація складається з п'яти напрямів: 1) надання необхідних послуг дітям і молоді; 2) спільні освітні проекти школи й общини; 3) співпраця у створенні розвивальних програм для молоді; 4) співпраця школи й общини у сфері розвитку місцевої економіки; 5) створення так званих общинно-орієнтованих шкіл [2, с.9].

Для вирішення цих завдань сільські громади надають підтримку місцевим школам у впровадженні комп'ютерних технологій, інтерактивного телебачення й електронної пошти. Ці уміння й навички дуже корисні для тих учнів, які після закінчення школи мають намір залишитися жити і працювати в своєму селі. У міру того, як забезпечення зайнятості населення стає все більш орієнтованим на інформаційні технології, деякі общини намагаються використовувати частину коштів із місцевого бюджету на розвиток засобів телекомунікацій, а також здійснювати превентивні інвестиції в освіту.

У цілому ж, визначаючи рівень освіченості сільського населення США, більшість дослідників визнають, що у сільських жителів зараз він зростає набагато інтенсивніше, ніж у міських. Усе більше молодих людей у сільській місцевості прагнуть отримати середню шкільну та подальшу освіту. Так, за даними Служби економічних досліджень Міністерства сільського господарства США, кількість жителів сільських районів, що закінчили повну середню школу, зросла з 21,7% в 1960 році до 27,8% в 2000 році. Для порівняння візьмемо відповідні показники для міських районів, де зростання відбулося від 25,5% в 1960 році до 26,9% у 2000 році [9, с.3].

Це є показником того, що повна середня освіта у США стала загальнодоступною внаслідок створення добре розвиненої мережі державних безкоштовних загальноосвітніх шкіл, а також з огляду на те, що вона відображає сучасні тенденції у зміні структури сільської економіки, а саме перехід від малокваліфікованої праці у сільському господарстві або добувних галузях промисловості до широкого розвитку сфери послуг і наукоємких виробництв.

Незважаючи на те, що сільські жителі за рівнем освіченості все ж відстають від городян і жителів передмість, особливо за кількістю людей, які мають ступінь бакалавра, багато дослідників відзначають, що якість освіти, яку отримують випускники сільських шкіл, іноді значно перевищує якість навчання у школах великих промислових центрів. За даними Державної служби оцінювання (the National Assessment of Educational Progress), найвищі результати при тестуванні у 2005 році показали учні приміських і сільських шкіл, розташованих в економічно стабільних сільських громадах, а найнижчі результати продемонстрували учнів шкіл, розташованих у великих промислових центрах [6].

Причиною такої ситуації є той факт, що, незважаючи на обмежені можливості сільських шкіл у плані різноманітності навчальних курсів, укомплектованості шкіл висококваліфікованими кадрами й недостатності фінансування, малі сільські школи можуть запропонувати достатній навчальний рівень саме завдяки своєму малому розміру й тісній співпраці з місцевою сільською громадою і батьками школярів.

Висновки. Таким чином, кінець ХХ – початок ХХІ століття відзначається посиленою увагою уряду США до питань удосконалення освіти сільських регіонів, що мали своє відображення у низці законодавчих документів і федеральних програм, заходів і проєктів, спрямованих на покращення шкільної освіти в сільській місцевості. Такі дії відзначились результативністю освітніх досягнень та створили своєрідну «модель стійкості» (a model of strength) сільських шкіл, варту дослідження та наслідування [4, с.4].

Література:

1. America Goes Back to School Official Website «Get Involved! Stay Involved!» // Department of Education. Archived Information. – 1998. – Режим доступу: <http://www.ed.gov/Familv/agbts%20old/agbts98/proc.html>
2. Cahill M. Schools and Community Partnerships: Reforming Schools, Revitalizing Communities / M. Cahill – Chicago, IL: Cross City Campaign for Urban School Reform, 1996. – P. 9.
3. Farmer T. W. Adequate Yearly Progress in Small Rural Schools and Rural Low-Income Schools / T.W. Farmer, M. Leung, J. Banks, V. Schaefer. // Rural Educator. – Summer, 2006. – p. 1. – Режим доступу: http://findarticles.com/p/articles/mi_qa4126/is_200607/ai_n16717225
4. Lee J. Interstate Variations in Rural Student Achievement and Schooling Conditions / J. Lee, W. McIntire. // ERIC Digest. – December, 2001. – P. 4. – Режим доступу: <http://www.ericdigests.org/2002-3>
5. National Board Professional Teaching Standards. – Режим доступу: <http://www.nbpts.org/standards>.
6. Provasnik S. Status of Education in Rural America / S. Provasnik, A. KewalRamani, L. Gilbertson, W. Herring, and Q. Xie. – National Center for Education Statistics. – July 2007. – Режим доступу: <http://nces.ed.gov/pubsearch/pubsinfo>
7. Rural Education Demonstration Grants Subpart 2`SEC. 10971. Findings. // Improving America's Schools Act of 1994. – Режим доступу: <http://www.ed.gov/legislation/ESEA/sec10971.html>
8. Rural Education Demonstration Grants Subpart 2`SEC. 10972. Purpose. // Improving America's Schools Act of 1994. – Режим доступу: <http://www.ed.gov/legislation/ESEA/sec10972.html>
9. Wirt J. The Condition of Education 2002 in Brief / J. Wirt, A. Livingston. – U.S.Department of Education, National Center for Education Statistics. – Washington, DC, 2002. – P.3.

В статье рассматриваются законодательные документы и федеральные программы, мероприятия и проекты, направленные на усовершенствование школьного образования в сельской местности, определен уровень образования сельского населения США и пути его повышения.

The article is devoted to the examination of legislative documents and federal programs, measures and projects directed on the improvement of school education in rural locality, the USA rural population educational attainment is outlined and ways of its increase are determined.

УДК 373.5

Юрчонок Ю. В.

АВТОРСЬКА ШКОЛА ЯК ІННОВАЦІЙНА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА

У статті розкривається сутність авторської школи як інноваційної соціально-педагогічної системи. Уточнюються основні педагогічні дефініції щодо проблеми дослідження: авторська школа, педагогічна система, інновації. Розглядаються елементи педагогічної системи, що обумовлюють її інноваційність, на прикладі діяльності авторської школи педагога-новатора М.П.Гузика.

Постановка проблеми. У соціокультурному контексті суперечливого, зважаючи на дисгармонію між духовним і матеріальним розвитком, прагматичного суспільства третього тисячоліття особливої значущості набуває загальносвітова гуманістична тенденція, спрямована на утвердження дитиноцентризму – поваги до зростаючої особистості, підтримку її індивідуального розвитку, розуміння її неповторності. З огляду на це, школа як основна виховна соціальна інституція, діяльність якої має відповідати суспільним очікуванням, перебуває в пошуку нової освітньої моделі щодо змісту і структури, навчально-виховних технологій, стосунків між суб'єктами освітньої взаємодії та ін.

Особистісна орієнтація освіти, забезпечення рівних можливостей щодо здобуття громадянами освіти, створення сучасних навчально-виховних засобів – одні з пріоритетних напрямів державної політики України в галузі освіти, що знайшли відображення в Національній доктрині розвитку освіти [3, с.565]. У цьому документі також зазначається, що держава має гарантувати інноваційний характер навчально-виховної діяльності; різноманітність типів навчальних закладів, варіативність навчальних програм, індивідуалізацію навчання та виховання. Отже, наявність нетрадиційних за типом освітніх закладів – ліцеїв, гімназій, коледжів, колегіумів тощо – в освітньому просторі України є водночас ознакою часу, відгуком на суспільний запит і результатом педагогічного пошуку освітян. На особливу увагу з огляду на оригінальність і неповторність власного „обличчя” заслуговує діяльність авторських шкіл.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ступінь наукової розробки проблеми. Сучасні українські дослідники розглядають різні аспекти феномену авторської школи. До визначення самого поняття „авторська школа” зверталися С.У.Гончаренко, Н.П.Дічек, Н.С.Побірченко, О.Я.Савченко та ін. Питання організаційно-педагогічних засад створення таких освітніх закладів, ефективності функціонування та управління ними висвітлені в працях Л.М.Калініної та Н.М. Островерхової. М.Я.Антонець, Н.П.Дічек, О.В.Сухомлинська цей феномен розглядають в історико-педагогічному вимірі, зокрема О.В.Сухомлинська вважає, що ідеї творців авторських систем (В.Ф.Дурдуківського, В.О.Сухомлинського, О.А.Захаренка) можуть служити поштовхом для оцінювання сучасних освітніх інновацій. У контексті визначення методологічних засад дослідження новаторства (інновацій) аналізують це явище О.В.Адаменко, Н.П.Дічек, О.В.Попова, Є.М.Хриков та ін. Важливо, що власний досвід становлення авторських шкіл відображений у працях їхніх творців, зокрема М.П.Гузика й А.І.Сологуба.

На сьогодні найбільш вичерпним і системним дослідженням цього феномену з огляду на розуміння суті, тенденцій розвитку і становлення, підходів до типології, системних елементів педагогічної культури школи є дисертаційна робота російського науковця Т.В.Цирліної [5]. Однак, поява нових авторських шкіл, аналіз